

FERTILO, Luka

Rodio se 22. veljače 1903. u Nerežišću na otoku Braču. U rodnom mjestu je polazio osnovnu školu, a gimnaziju u Splitu.

Studij nacionalne ekonomije započinje u Beču, a nastavlja u Frankfurtu i ondje diplomira 1924. Slijedili su studijski boravci u Belgiji i Francuskoj, gdje je slušao tečajeve iz novinarstva. Vraća se u domovinu i služi vojni rok u Mostaru, a nakon toga pod kraj 1929. ponovno odlazi u Beč kao dopisnik Tipografijinih listova "Obzor", "Jutarnji list" i "Večer". Kako se doznalo da se tamo druži s hrvatskom političkom emigracijom, biva otpušten s tog posla, pa se vraća nezaposlen u Split. Tek 1936. Tartaglia ga namješta u svome listu "Jadranski Dnevnik", a nakon njegove zabrane u "Hrvatski Glasnik". Godine 1939. biva imenovan referentom za tisak Banske Vlasti, a proglašenjem NDH preuzima Novinski ured Banske Vlasti kao njegov voditelj. Međutim već u svibnju biva poslan u Berlin kao novinski izaslanik pri hrvatskom Poslanstvu i tu službu obnaša sve do travnja 1945.

Nakon tjeskobnih boravaka u Austriji i Italiji, u srpnju 1947. stiže u Buenos Aires, a odande u Santiago de Chile. U početku preživljuje baveći se trgovinom knjiga i umjetnina, a 1957. postaje profesorom na Katedri povijesti kulture na Katoličkom sveučilištu u Santiagu. Godine 1959. odlazi na jug Chile a u Valdiviju i djeluje kao profesor povijesti kulture i lektor njemačkog jezika na Universidad Austral de Chile. Nakon dva desetljeća odlazi u mirovinu i preseljuje se u slikoviti Vina del Mar. Samo srećom preživljuje veliki potres na pacifičkoj obali Chilea, te je primoran vratiti se u Santiago. Tu umire 30. lipnja 1985.

Bez obzira na to što je još u Hrvatskoj prije rata napisao i objavio puno pjesama, ovaj hrvatski diplomat i velike kulture hrvatski javni djelatnik smatrao je sebe u prvom redu novinarom, ali je kao rijetko tko u emigraciji kao vrstan stilist neprekidno surađivao u svim hrvatskim listovima, časopisima i zbornicima svojim člancima, esejima, književnim prikazima i pjesmama. Pisao je i na španjolskom. Da bi se vidjelo kako je bio nadaren pripovjedač, treba samo pročitati njegova "Jadranska prebiranja – Legende i groteske Hrvatskog Sredozemlja" (Godišnjak Hrvatskog Domobrana, 1954.). Bio je također odličan poznavatelj hrvatskog folklora, a uspješno je prevodio i prepjevao pjesme svjetske poezije, primjerice, pojedinačne pjesme imena kao što su Lorca, Rilke, Hoelderlin i još neki.

Za one koji proučavaju hrvatsku bližu prošlost, posebice ratne i poratne godine u emigraciji, važno će biti ako spoznaju i učinkovito iskoriste sljedeću činjenicu: Fertilio je desetljećima redovito bilježio svoje uspomene. "To je dokumentacija mojih osobnih doživljaja od 1918. do danas", napisao je svojem prijatelju dr. Milanu Blažekoviću u Buenos Aires 1978. Koristeći se tim "bilješkama", ponekad je sam objavio ponešto o pojedinim događajima iz prošlosti, primjerice, ono prvo iznošenje podataka o sovjetskoj spremnosti da prizna Nezavisnu Državu Hrvatsku 1941. (Hrvatska revija, 4.1960.).

Fertiliovu neobjavljeni rukopisi i dugim desetljećima tiskani diljem svijeta po raznim publikacijama mnogobrojni i raznovrsni prilozi, čekaju na skupljanje i objavljivanje na jednome mjestu, jednako kao i oni ne malog broja sličnih hrvatskih djelatnika riječi i pera u iseljeništvu.